

In gesprek over verslaving

Hoe moeten we verslaving in Bijbels licht zien? In de vorige aflevering zijn al enkele wortels ervan genoemd: begeerte, leegte en schaamte. Er spelen echter nog meer aspecten een rol:

J. van de Kamp
G.R. van Leeuwen

Binnen de verslavingszorg worden vier fases onderscheiden: herkennen, erkennen, loslaten en veranderen.

1. **Godsbeeld:** Adam en Eva verborgen zich voor God, toen ze Zijn stem in de hof hoorden en ze vreesden. Hoewel God door Zijn wet zondaren wil verschrikken om hen tot Christus te leiden, kan de angst voor God door een negatief zelfbeeld - dat samenhangt met verslaving - versterkt worden. Iemand die zichzelf afwijst en afbreekt, kan zich totaal niet voorstellen dat God hem genadig kan zijn, maar vangt alleen Bijbelteksten op, waarin staat dat God hem veroordeelt. Hij is (slaafs) bang voor God. Bovendien denkt hij dat hij eerst aan voorwaarden moet voldoen, wil God hem genadig zijn: hij moet eerst zijn leven beteren en met God in het reine komen. En dat lukt steeds weer niet.
2. **Gebondenheid:** door toe te geven aan de duivel, gaven Adam en Eva zichzelf aan hem over en werden ze slaven van hem. Zo zijn wij allemaal van nature gevangen in zonde en schuld; verslaving is daar een vorm van.
3. **Vervreemding van andere mensen:** toen Adam door God werd aangesproken op het feit dat hij de verboden vrucht had gegeten, gaf hij Eva en uiteindelijk God de schuld. Zo geven ook wij, als we geconfronteerd worden met onze foute keuzes, anderen de schuld. Ook verslaafden nemen de houding aan van slachtoffer te zijn van het gedrag van

anderen. Zo verliezen ze het open contact met anderen.

Als we van deze Bijbelse lijnen doordringen raken, gaan we anders naar verslaafde gemeenteleden kijken.

De volgende vraag is: hoe ambtsdragers en anderen verslaafde gemeenteleden en hun omgeving kunnen bijstaan. Allereerst geven we handreikingen om openheid en veiligheid te creëren, vervolgens om te signaleren en bij te staan, ten slotte om de omgeving van een verslaafde te ondersteunen.

Openheid en veiligheid

Uit het onderzoek naar verslaving binnen de gereformeerde gezindte blijkt dat er voor gemeenteleden die met verslaving te maken hebben een hoge drempel ervaren wordt om ambtsdragers of andere gemeenteleden te benaderen. Daarom is het belangrijk deze drempel te slechten. Maak daarom het onderwerp bespreekbaar! Ga op gemeente- en catechisatieavonden en jeugdverenigingen met jongeren, ouders en andere gemeenteleden in gesprek over verslaving.

Zorg ervoor dat mensen die kampen met verslaving zich veilig voelen in de gemeente. Ze zijn bijvoorbeeld bang dat er over hen geroddeld zal worden als ze een kerkenraadslid vertellen over hun verslaving.

Dit kan voorkomen worden door binnen de kerkenraad vertrouwelijk om te gaan met het verhaal van een verslaafde gemeentelid. Als iemand een ouderling heeft toevertrouwd dat hij of zij verslaafd is, is het wel wenselijk dat deze dit met één of twee broeders deelt. Ook kan binnen de gemeente gedacht worden aan het aanstellen van een vertrouwenspersoon voor gemeenteleden die worstelen met een verslaving en/of psychische problematiek.

Signaleren en bijstaan

Iedereen kan een rol spelen bij het signaleren van verslaving. U ziet bijvoorbeeld dat iemand steeds meer in de problemen komt: hij krijgt steeds meer lichamelijke klachten, komt afspraken niet na (vroegesignalen), krijgt woede-uitbarstingen, ruikt naar alcohol of andere middelen (probleemfase) of komt zelfs onder invloed in de kerk of op straat (eindfase). Toon bij de eerste signalen al betrokkenheid. U kunt de open vraag stellen hoe het gaat en dan doorvragen.

Wanneer u in gesprek komt met het verslaafde gemeentelid zelf, dan is het erg belangrijk dat u zich pastoraal opstelt, door barmhartig en bewogen te zijn. Juist ook als de ander zich onbetrouwbaar gedraagt en afstand houdt. Dit kunt u doen door te proberen de ander te begrijpen: wat doet het gebruik van middelen met u, wat is de zin van uw leven, hoe gaat het binnen uw gezin en familie? Zo komt u hopelijk ook te weten in welke fase van verslaving iemand zit en hoe hij daartoe gekomen is.

Hulpverlening

Als u kunt peilen in welke fase iemand zich bevindt, kunt u daarop gericht inspelen. Binnen de verslavingszorg worden vier fases onderscheiden: herkennen, erkennen, loslaten en veranderen. Uiteraard kunt u niet dit hele proces begeleiden. Hiervoor is beslist professionele hulpverlening nodig. Daarnaast kunt u doorverwijzen, maar uw gemeentelid dient wel zelf de stap naar de hulpverlening te zetten, tenzij hij u vraagt om het contact te leggen. In het geval dat hij grote schade aan zichzelf en zijn omgeving toebrengt, dient u zelf contact op te nemen met de hulpverlening. De rol van u als ambtsdrager is vooral de geestelijke, begripvolle ondersteuning. U wordt geroepen om in het gesprek met uw gemeentelid eerlijk te benoemen wat de diepste oorzaak van verslaving is, namelijk onzelfzondigheid, maar ook om te getuigen van de verlossing en heling (Ps. 103; Jes. 53) die bij God vandaan mogelijk is. (wordt vervolgd)